

+
M
PAX

22 maart 2020
4e zondag Veertigdagentijd, A
Jo. 9,1-41

Veelgeliefden,

We hebben zo juist het mooie evangelie gehoord van de blindgeborene die door Jezus genezen werd. Jezus maakte slijk en bestreek de ogen van de man daarmee. Hij maakte als het ware een nieuwe schepping, zoals de eerste mens uit de stof genomen was. Vervolgens moest de man zich wassen in de vijver van de Siloam. Het bestrijken met slijk functioneert als een soort zalving en de eerste christenen hebben hierin de ritus van het doopsel gezien.

De kerkvaders zijn stap voor stap de band met het Doopsel gaan ontdekken. Het bestrijken met de slijk is dan de zalving met de olie en het afwassen in de Siloam betreft het uitgieten van het doopwater. De man kwam stap voor stap tot het geloof in Christus. Hij kon door het wassen met water zien en kwam vervolgens tot het diepere zien van het geloofslicht. In het Doopsel worden onze ogen geopend om Christus in geloof te zien, onze oren geopend om het Woord Gods te kunnen horen en onze mond geopend om het evangelie te kunnen belijden. Deze aspecten van het Doopsel worden nader verklaard in de zogenaamde Effeta-ritus. Jezus heeft eens een doofstomme genezen door de oren en de mond aan te raken en te zeggen “Effeta”, dat betekent: ga open. Bij het Doopsel raakt de priester met zijn duim de oren en de mond van de dopeling aan en zegt: “Effeta, ga open. Onze Heer Jezus gaf aan doven het gehoor terug en stommen liet Hij spreken; moge Hij je geven, dat je spoedig zijn woord kunt verstaan en je geloof kunt belijden tot eer van God onze Vader.” Het is opvallend dat er in dit ritueel geen sprake is van het openen van de ogen voor de geestelijke realiteit van Christus.

Tijdens de heilige Mis hebben we ook een soortgelijke rite voor het evangelie. Dan maken we drie kruisjes. Eentje op het voorhoofd (het verstand), eentje op de mond (het spreken) en eentje op de borst (het hart). Met het kruisje op het voorhoofd drukken we het verlangen uit te begrijpen wat Christus ons wil vertellen in het evangelie. Het kruisje op de mond wijst ons erop dat we de boodschap van Christus zelf willen verspreiden, door erover te spreken. En tenslotte hopen we met het kruisje op de borst, waar het hart zit, dat die boodschap ook in onszelf mag doordringen. We bidden zo door deze kruisjes: Mogen wij de woorden van het evangelie met het verstand begrijpen, met de mond belijden en in het hart bewaren.

Onze zintuigen spelen in ons geloof een belangrijke rol. Zuiver lichamelijk gezien zijn het de grootste wonderen van de schepping. In de oudheid verwees men naar de zeven wereldwonderen en dat waren bouwwerken. Ik denk dat de zeven wereldwonderen zijn: zien, horen, aanraken, smaken, ruiken, lachen en beminnen. Deze gewone dingen zijn zo eenvoudig en gewoon dat wij vergeten hoe wonderlijk ze zijn. De waardevolste dingen kunnen niet door de mens gekocht of gebouwd worden. In geloof worden deze wereldwonderen opgenomen en naar een hoger niveau gebracht. In de traditie spreekt men over het ontwikkelen van de geestelijke zintuigen. In geloof kunnen wij anders gaan zien, horen, aanraken, smaken, ruiken, lachen en beminnen.

Het diepere inzicht waar het om gaat is nauwelijks te verwoorden, want het inzicht moet zich hierin zelf openbaren. Hoe kan men duidelijk maken hoe een bepaalde smaak smaakt of een bepaalde geur ruikt tenzij de ander reeds smaakt en ruikt. De aanwezigheid van de Heilige Geest die ons de heerlijkheid Gods doet zien,

horen, betasten, is als de parfum die ongrijpbaar blijft, te vluchtig om er beslag op te leggen.

De apostel Johannes schreef hier in zijn eerste brief over maar hij ontwikkelde geen "leer van de geestelijke zintuigen". De theoloog Origenes uit de derde eeuw verwees naar Johannes toen hij schreef: "Christus wordt het object van elk zintuig van de ziel. Hij wordt het ware Licht genoemd om de ogen van de ziel te verlichten, het Woord om gehoord te worden, het Brood des levens dat geproefd moet worden. Evenzo wordt Hij zalfolie en nardus genoemd, zodat de ziel zich kan verheugen in de geur van de Logos; Hij is het vleesgeworden Woord, tastbaar en grijpbaar geworden, zodat de innerlijke mens het Woord des levens kan vatten."

Omdat "het Woord vlees is geworden", moet de openbaring bij de mens door al zijn zintuigen worden opgenomen. Maar Jezus, door zelf mens te worden, nam niet alleen de menselijke conditie aan, Hij veranderde deze en doordrong de zintuigen met goddelijke "heerlijkheid". De vijf zintuigen van de mens bereiken werkelijk, in geloof, de verheerlijkte Christus. Ze worden niet afgeschafte of overbodig. Ze worden herschapen in de Geest. De mens "wedergeboren in water en Geest" (Jo. 3,5) "ziet" werkelijk de Zoon van God; hij "hoort" en "luistert" naar zijn woorden; hij "raakt" het aan, hij voedt zich ermee; hij proeft het; hij ademt leven in de Heilige Geest. Dit is geen inbeelding, het is echt. Zalig die niet hebben gezien en toch zien.

In het Doopsel worden onze geestelijke zintuigen geopend. Maar willen we ook zien of blijven we liever niet zien zoals de Joden in het evangelie die wel zien maar niet willen zien? Open uw ogen, uw oren en uw mond.